

REFREN, POLISINDETON VA ASINDETON - PARSELLYATSION BIRLIKLAR SIFATIDA

Qurbonova Nasiba Sobir qizi

Jizzax davlat pedagogika universiteti

E-mail: nasibakurbanova1333@gmail.com

Tel: 998915931333

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13772148>

Annotatsiya: Tilshunoslikda yangi stilistik birliklarning izlanishi parselatsiyaning muhim hodisa sifatida belgilanishiga olib keldi. Segmentatsiya yoki parchalanish deb ham ataladigan parcellation urg'u yaratish, ritmni kuchaytirish va o'ziga xos stilistik effektlarga erishish uchun jumalarni kichikroq, ko'pincha ajratilgan qismlarga ajratishni o'z ichiga oladi. Ushbu uslub adabiyotning turli shakllarida, ommaviy axborot vositalarida va kundalik muloqotda tobora keng tarqalgan bo'lib, rivojlanayotgan lingvistik tendentsiyalarni aks ettiradi.

Kalit so'zlar: Parsellyatsion birliklar, Refren, Polisindeton, Asindeton, qisqartirish, qayta ishlatish va qayta ishlash.

Parsellyatsiya birliklari yozuvchilar va ma'ruzachilarning arsenalida kuchli vosita bo'lib xizmat qiladi, bu ularga tilni istalgan effektga erishish uchun manipulyatsiya qilish imkonini beradi. Muayyan elementlarni ta'kidlash, dramatik pauzalarni yaratish va matnning umumiy ritmini kuchaytirish orqali parselatsiya birliklari tilning ifodaliligi va ta'siriga hissa qo'shadi. Tarjimashunoslikda parselatsiyaning tushunish va to'g'ri yetkazish manba matnning stilistik mo'ljallangan effektlarini saqlab qolish uchun juda muhimdir.

Bu birliklar juda kam ishlatilishi hisobiga fanda ular haqida ma'lumotlar juda kam. Ular quyidagilar:

- Refren
- Polisindeton
- Asindeton

Takrorlash bilan bog'liq bo'lgan yana bir nutq shakli - Refren. Refrain(from Vulgar Latin refringere, "to repeat", and later from Old French refraindre, is the line or lines that are repeated in music or in poetry — the "chorus" of a song.), (eski fransuzcha refraindre < refrain "takrorlash") musiqadagi asosiy mavzu, asar davomida qayta-qayta qaytariladigan muayyan musiqiy materialdir. She'riyatda naqorat misra yoki baytlar orasiga qo'yilgan bir necha misra bo'lishi mumkin. Qo'shiqlarda takrorlanuvchi qism-naqoratdir.

Refrenning mavjudligi ish shaklini belgilaydi. Refrenga ega bo'lgan eng keng tarqalgan shakl – rondo. (Rondo (italyancha rondodan, fransuzcha rondodan ishlab chiqilgan - "aylana bo'ylab harakatlanish", "dumaloq raqs", lotincha rotundusga qaytadigan - "dumaloq") musiqiy shakl bo'lib, unda takroriy (kamida uch marta) ijro etiladi. asosiy mavzu (refrensiyalar) bir-biridan farq qiluvchi epizodlar bilan almashinadi. Bu naqoratli eng keng tarqalgan musiqiy shakl - A - B - A - C - A - ... - A.

Refren - asar ichidagi satr, misralar birikmasi yoki butun bir baytning takrorlanishida namoyon bo'ladigan nutq shakli. Masalan:

Жди меня, и я вернусь.

Только очень жди,

Жди, когда наводят грусть
Желтые дожди,
<...>
Жди меня, и я вернусь,
Не желай добра
Всем, кто знает наизусть,
Что забыть пора.¹

Polisindeton (Многосоюзие) - gapdagi so'zlar orasida bog'lanishlar takrorlanadigan ritorik vositadir. Agar siz polisindeton so'zini birinchi marta o'qiyotgan bo'lsangiz ham, siz yozuvchilarning birikmalarni takrorlashi haqidagi mashhur misollarni o'qigan yoki eshitgansiz. Biz polisindeton nima ekanligini, yozuvchilar uni nima uchun ishlatishini, polisindeton, asindeton va sindeton o'rtasidagi farqni va adabiyotdagi polisindeton misollarini batafsil ko'rib chiqamiz. Polysyndeton shuningdek, o'quvchini qisqa ma'lumotlar bilan ortiqcha yuklash orqali asabiylashish yoki tashvish hissiyotlarini yyetkazish uchun ishlatilishi mumkin. Bu yerda Ernest Xemingueyning "Bo'rondan keyin" qisqa hikoyasidan bir misoldir.

"I said, 'Who killed him?' and he said 'I don't know who killed him, but he's dead all right,' and it was dark and there was water standing in the street and no lights or windows broke and boats all up in the town and trees blown down and everything all blown and I got a skiff and went out and found my boat where I had her inside Mango Key and she was right only she was full of water."²

Tezkor portlashlar Xemingueyga qahramonlar boshdan kechirayotgan tartibsizlikni yetkazishga imkon beradi. Ko'proq bolalar ovozi yaratish uchun siz polisindetondan ham foydalanishingiz mumkin. Ikki yoshli amakivachchangiz haqida o'ylab ko'ring, u shunday gapiradi:

"And then we went to the park, and then we got ice cream, and then we ate the ice cream, and then ..."

"Keyin parkga bordik, keyin muzqaymoq oldik, keyin muzqaymoq yedik, keyin ...".

Asindeton so'zlovchi yoki yozuvchining so'zlarini tezlashtirish orqali gapning ohangini o'zgartirish uchun bog'lovchilarni tashlab yuboradi. Polisindeton singari, asindeton ham aytilgan narsalarni ta'kidlash uchun ishlatilishi mumkin.

"Consciousness of place came ebbing back to him slowly over a vast tract of time unlit, unfelt, unlive."³

"Ushbu go'sha haqidagi fikrlar uzoq vaqt davomida yorug'lik ko'rmagan, o'ylab ham ko'rilmagan, yashamagandek qayta quyilib kelaverdi"

Asyndeton jumlani ta'kidlash uchun eng yaxshi qo'llaniladi; bog'lovchilar orqali bog'langan alohida so'z yoki iboralarni ta'kidlash uchun polisindetondan foydalaning. Sindeton - bog'lovchi orqali bog'langan so'z birikmasi bo'lib, gap yoki iborani to'g'ridan-to'g'ri va tushunarli qilish ta'siriga ega.

¹ Симонов, Константин Михайлович. «Жди меня»: Пьеса в 3 д., 8 карт. — Москва: Всес. упр. по охране автор. прав, 1943. — 54 с

² Ernest Hemingway. After the Storm. 1928

³ James Joyce, A Portrait of the Artist as a Young Man, 29 December 1916

Yozuvchining niyatiga qarab gap polisindeton, asindeton yoki sindeton shaklida yozilishi mumkin. Biz bir xil jumlaning ohang va ritmini qanday o'zgartirishini ko'rish uchun uch xil usulda yozamiz.

Qisqartirish, qayta ishlatish va qayta ishlash.

Bu sindeton va u juda to'g'ridan-to'g'ri va ro'yxat yoki yo'nalishlar to'plami kabi o'qiladi.

Qisqartirish, qayta ishlatish, qayta ishlash.

Bu asindeton bo'lib, uning ixchamligi odamlarning eslab qolishini osonlashtiradi.

Qisqartirish, qayta ishlatish va qayta ishlash.

Bu polisindeton bo'lib, sekinroq ritm har bir so'zning muhimligini ta'kidlaydi. Har bir jumla grammatik jihatdan to'g'ri bo'lsa-da, ohang uning sindeton, asindeton yoki polisindeton tarzida yozilishiga qarab o'zgaradi. Asyndeton - bu adabiy vosita bo'lib, unda va, lekin va yoki kabi bog'lovchilar ataylab qo'shib, gap ohangini o'zgartiradi. Asyndeton, u-sin-duh-tn deb talaffuz qilinadi, qadimgi yunoncha so'z bo'lib, "bog'lanmagan" degan ma'noni anglatadi.

Asindeton yozuvda bir nechta funksiyalarni bajaradi: ma'ruzachi yoki yozuvchining ritmini tezlashtirish, aytilayotgan narsaning ohangini o'zgartirish va urg'u qo'shishdir. Asyndetonning eng mashhur misoli Yuliy Sezar tomonidan qo'shini g'alaba qozongan tezkor jangdan so'ng aytilgan: "Veni, vidi, vici"⁴, ingliz tilidan tarjima qilingan "I came, I saw, I conquered." - "Men keldim, ko'rdim, g'alaba qozondim" deb tarjima qilinadi. Bog'lovchining qoldirilishi bu iqtibosni ixcham qiladi, urg'u qo'shadi va jangning tezkorligini ta'kidlaydi. Ular urg'u qo'shish uchun ishlatilganligi sababli, asindetonlar yozishda juda kam qo'llanilishi kerak. Ular tez-tez ishlatilsa, o'z ta'sirini yo'qotishi mumkin. Yozuvlaringiz ham zerikarli ko'rinishni boshlaydi. Esda tutingki, birikmalar bizga murakkab fikrlarni birlashtirishga imkon beradi va ularsiz o'quvchi chalkashishi mumkin. Asindetonlarning ikki turi so'zlar va iboralar o'rtasida va jumlar yoki gaplar orasida ishlatiladiganlardir.

So'zlar va iboralar orasidagi asindeton

"Kamaytirish, qayta ishlatish, qayta ishlash" ("Reduce, reuse, recycle") - bu so'zlar va iboralar o'rtasida ishlatiladigan asyndeton. Yana bir misol, mashhur motivasion maslahat: "Yasha, kul, sev" - "Live, laugh, love.." . Ushbu misollarda asindetonlar urg'u qo'shish yoki iboralarni odamlarning eslab qolishini osonlashtirish uchun ishlatiladi.

Gap va gaplar orasidagi asindeton

Uilyam Shekspirning pesalaridagi jumlar va gaplar orasidagi asindetonlarning ko'plab misollari mavjud. Ular odatda ritmini tezlashtirish orqali satrlarni yanada she'riy qilish yoki his-tuyg'ularni yoki mavzularni ta'kidlash uchun ishlatiladi. Misol uchun, Iagoning Otelloning 1-qismi, 1-sahnasidagi ba'zi birinchi satrlari uning g'azabini ta'kidlaydigan asindetonlar bo'lib, o'yin davomida umumiy mavzudir.

"Call up her father. Rouse him. Make after him, Poison his delight, Proclaim him in the streets. Incense her kinsmen . . ." - "Otasini chaqiring. Uni ko'taring. Unga ergashing, Uning zavqini zaharlang, Ko'chalarda uni e'lon qiling. Uning qarindoshlarini tutatqila. . "

Til, mohiyatan, ichki qurilishi jihatidan nominativ va ekspressiv funktsiyalarni bajara oladigan qudratli vositadir. Tilning nominativ (atash) funktsiyasi tafakkur formasi, ya'ni tushunchalarni ma'lum bir qolipga soluvchi vosita ekanligi bilan bog'liq bo'lsa, uning hissiy ta'sirchanlik, ya'ni emotsional-ekspressiv funktsiyasi tilning mustaqil sistema ekanligi, til

⁴ Yuliy Sezar miloddan avvalgi 49-yil 10-yanvar Rubikon

elementlarining mohiyati, ularning ichki munosabatlarida ochilishi mumkin ekanligi bilan bog'liqligini ko'rsatadi. Tildagi har qanday birlik nutq jarayonida voqelanadi. Parsellyasion birliklar borliqdagi narsa va hodisalarni yozma dunyoda jonlantiradi, shu bilan bir qatorda, so'zlovchiga ta'sir etish vazifasini ham bajaradi.

References:

1. Ernest Hemingway. After the Storm. 1928
2. Barxudarov L. S. Языки перевод. Москва, 1978.
3. James Joyce, A Portrait of the Artist as a Young Man, 29 December 1916
4. Yuliy Sezar miloddan avvalgi 49-yil 10-yanvar Rubikon
5. Salomov G'. Tarjima nazariyasiga kirish. – Toshkent, 1978. 18-b.
6. Shveytsar A. D. Перевод в лингвистике. М., 1985.
7. Симонов, Константин Михайлович. «Жди меня»: Пьеса в 3 д., 8 карт. — Москва: Всес. упр. по охране автор. прав, 1943. — 54 с

INNOVATIVE
ACADEMY